

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 Vtrum rixa sit peccatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

ad omnes proximos: inimici autem sunt proximi. Cum ergo nullus sibi velit insidias, uel fraudes para...

SED CONTRA est, quod Aug. dicit in lib. 83. q. Cum iustum bellum suscipitur, ut aperte pugnet ali...

RESPON. Dicendum, quod insidiae ordinantur ad fallendum hostes. Dupliciter autem aliquis potest falli ex facto, uel dicto alterius. Vno modo ex...

ARTICULVS IIII. Vtrum liceat diebus festis bellare.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod in diebus festis non liceat bellare. Festa enim sunt ordinata ad vacandum diuinis: unde intelligunt per obseruatio...

¶ 2. Præter. Isa. 58. reprehenduntur quidam, quod in diebus ieiunij repetunt debita, & committunt lites, pugna percipientes, ergo multo magis in diebus festis illicitum est bellare.

¶ 3. Præter. Nihil est inordinate agendum ad vitandum incommo- dum: sed bellare in die festo, hoc videtur esse secundum se inordinatum, ergo pro nulla necessitate temporalis in eodem modo vitandi, debet aliquis in die festo bellare.

SED CONTRA est, quod Mach. 2. dicitur. Cogitauerunt laudabiliter Iudaei dicentes. Omnis homo qui uincit in bello in die sabbathorum, pugnetis aduersus eum.

RESPON. Dicendum, quod obseruatio festorum non impedit ea, quae ordinantur ad hominum salutem, et corporalem. Unde Dominus arguit

A Iudaeos dicens Iob 7. Mihi indignamini, quia torum hominem sanum feci in sabbatho? Et inde est, quod medici licite possunt medicari homines in die festo. Multo autem magis est obseruanda salus reipublicae, per quam impediuntur occisiones plurimorum, & innumera mala & temporalia, & spiritalia, quam salus corporalis unius hominis. Et ideo pro tuitione reipublicae fidelium, licitum est iusta bella exercere in diebus festis, si tamen hoc necessitas ex- pectat. Hoc enim esset tætere Deum, si quis imminente tali necessitate uellet a bello abstinere: sed necessitate cessante non est licitum bellare in diebus festis propter rationes inductas. Et per hoc patet responsio ad obiecta.

QVAESTIO XLII. De Rixa, in duos articulos diuisa.

DE INDE considerandum est de rixa.

EX CIRCA hoc quartum dicitur duo.

¶ Primo, Vtrum rixa sit peccatum.

¶ Secundo, Vtrum sit filia irae.

ARTICULVS PRIMVS. Vtrum rixa sit semper peccatum.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod rixa non semper sit peccatum. Rixa enim videtur esse contentio quadam. Dicit enim Iudo. in lib. Etymologia- rum, quod rixosus est a ritu canino dictus. Semper enim ad contradicendum paratus est, & iurgio delectatur, & prouocat contententem: sed contentio non semper est peccatum, ergo neque rixa.

¶ 2. Præter. Gene. 26. dicitur, quod seruus Isaac foderunt altum puteum, & pro illo quoque rixati sunt: sed non est credendum, quod familia Isaac rixaretur publice, eo non contradicente, si hoc esset peccatum, ergo rixa non est peccatum.

¶ 3. Præter. Rixa uidetur esse quoddam particulare bellum: sed bellum non semper est peccatum, ergo rixa non semper est peccatum.

SED CONTRA est, quod ad Galat. 5. Rixae ponuntur inter opera carnis, quae qui agunt, regnum Dei non consequuntur, ergo rixae non solum sunt peccata, sed etiam sunt peccata mortalia.

RESPON. Dicendum, quod sicut contentio importat quandam contradictionem uerborum, ita etiam rixa importat quandam contradi-

extra de ferijs. cap. licet, multo magis oblata opportunitate uictoriae, qua si quis in instanti non uiruit, postea non habetur, licet aggredi hostes in die festo. Est siquidem in hoc, & in similibus casibus, necessitas consequendi tantum bonum, scilicet pacem, pro qua tot incommoda suscipiuntur. Nec licita oppositio tenetur: quoniam in reipublica tuitione omnis iusta causa belli intelligi potest. Vltimo enim perturbatorum, & reparatio rerum, nonnulla reipublice uitio est, quauis locus ab auctoritate negatiue, scilicet, ex non nominata alia causa, nisi defensionis, ut etiam in Machabaeis accidit, non ualeat. Nicolaus autem Papa, non de necessitate exercendi actum bellandi hoc, uel illo tempore, sed de necessitate belli loquitur. Unde dicit, si nulla iuret necessitas, non solum quadragesimali tempore, sed omni tempore est a prelijs abstinendum. Constat autem ex August. ad Bonifacium, ut habetur. 23. q. 1. Noli exultare, & pacem habere est uoluntatis bellum autem debet esse necessitatis. Non enim bellandum est, nisi necesse sit uel recuperare, uel ulcisci, ut ex dictis patet.

AD SECUNDUM dicitur, quod cum bellare non sit de genere suo opus seruile, nec secundum se malum, sed pro cauato illicitum, pro quanto finis ipsius sabbathi improprietate est, nulla ratio apparet, quare sit peccatum mortale in festo absolute necessitate, si diuina non obmittantur propterea. Videmus etiam haereticos ordinata, & choreas, & nuptias, huiusmodi iniquitatem mentem in festis fieri absolute scrupulo mortalis peccati.

Super Questionem Quadragesimam primam.

IN Q. 4. utroque articulo nihil scribendum occurrit, nisi ut aduertat

infr. q. 42. ar. 1. cor.

lib. 10. ca. 17. & incipit religiosus in fine.

infr. q. 42. ar. 1. cor.

lib. 10. ca. 17. & incipit religiosus in fine.

infr. q. 42. ar. 1. cor.

lib. 10. ca. 17. & incipit religiosus in fine.

infr. q. 42. ar. 1. cor.

lib. 10. ca. 17. & incipit religiosus in fine.

infr. q. 42. ar. 1. cor.

Cito in dicitur
linearis id
habet.

tas, quod quia particulari effectui particularis causa ut propria assignanda est: ideo rixae, quae ad malum proximi est particularibus circumstantiis tendit, scilicet, cognitione & repugnancia, ira ponitur propria mater, ut pote, quae ad malum machinatur, cum scientia punitionis repugnantis: & non odium, quod malum optat, absoluto se a se, vel sic inter huminum diuinae desiderii, & rixam disticta est, sicut inter vniuersale & particulare, seu absolutum & determinatum. Inter iram autem desiderium, & rixam propinquitas tanta est, ut ex contrario irati desiderio ad malum, sic rixam statim proueniat. Et proprie in litera dicitur in responsione ad quartum, quod propter intentionem odij est rixam, & tamen potest ab eo prouenire, ut in corpore articuli dicitur. Et si quidem propter intentionem odij formaliter, quia non determinatur ex formali intento ad taliter offendendum, potest tamen ex odio prouenire: quia intentio odij potest extendere ad imperandam rixam, sicut & alia vitia.

Loco citato in argu.

Primò quidem, quod promptitudinē animi habet ad contendendum, quod significat cum dicit. Semper ad contradicendum paratus, scilicet siue alius bene, siue male dicat, aut faciat. Secundò, quia in ipsa contradictione delectatur, unde sequitur. Et in iurgio delectatur. Tertiò, quia ipse alios prouocat ad contradictiones. Unde sequitur: Et prouocat contententē.

AD SECVNDVM dicendum, quod ibi non intelligitur, quod seruus Isaac sint rixati, sed quod incolae terrae rixati sunt contra eos: unde illi peccauerunt, non autē seruus Isaac qui calumniam patiebantur.

AD TERTIVM dicendum, quod ad hoc, quod iustum sit bellum, requiritur, quod fiat auctoritate publica potestatis, sicut supra dictum est. * Rixam autē sit priuato affectu irae, vel odij. Si enim minister principis aut iudicis publica potestate aliquos inuadat, qui se defendant, non dicuntur ipsi rixari, sed illi qui publice potestati resistunt. Et sic illi qui inuadunt, non rixantur, neque peccant, sed illi qui se inordinate defendunt.

q. p. r. ar. 1.

Infr. q. 158.
art. 7. cor. &
3. q. 7. art. 1.
ad primum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod rixam non simpliciter nominat contentionem: sed tria in praemis verbis. * Isidori ponuntur, quae inordinationem rixae declarant.

AD SECVNDVM dicendum, quod ibi non intelligitur, quod seruus Isaac sint rixati, sed quod incolae terrae rixati sunt contra eos: unde illi peccauerunt, non autē seruus Isaac qui calumniam patiebantur.

AD TERTIVM dicendum, quod ad hoc, quod iustum sit bellum, requiritur, quod fiat auctoritate publica potestatis, sicut supra dictum est. * Rixam autē sit priuato affectu irae, vel odij. Si enim minister principis aut iudicis publica potestate aliquos inuadat, qui se defendant, non dicuntur ipsi rixari, sed illi qui publice potestati resistunt. Et sic illi qui inuadunt, non rixantur, neque peccant, sed illi qui se inordinate defendunt.

ARTICVLVS. II.

Vtrum rixa sit filia irae.

AD SECVNDVM sic proceditur. Videtur quod rixam non sit filia irae. Dicit enim Iac. 4. Unde bella & lites in uobis, nonne ex concupiscentiis, quae mi-

litant in membris uestris: sed ira non potest concupiscentia. Ergo rixam non est filia irae.

¶ 2 Præter. Prouerb. 28. dicitur. Qui concitat iurgia, concitat sedem: sed idem videtur esse iurgium. Ergo videtur quod rixam sit filia irae, ut inanis gloria: ad quam pertinet concitatio.

¶ 3 Præter. Prouerb. 18. dicitur. Labia inuolunt rixam: sed stultitia differt ab ira, non concitatio: sed mansuetudini, sed magis sapientiae. Ergo rixam non est filia irae.

¶ 4 Præter. Prouerb. 10. dicitur. Odium non differt ab ira: sed odium oritur ex inuidia, ut dicitur Moral. Ergo rixam non est filia irae, sed inuidiae.

¶ 5 Præter. Prouerb. 17. dicitur. Qui inordinat iurgia, seminat rixas: sed discordia est filia irae, ut supra dictum est. Ergo & rixam.

SED CONTRA est, quod Gregorius dicitur. Quod ex ira oritur rixam. & Prouerb. 19. Vir iracundus prouocat rixas.

RESPON. Dicendum, quod sicut dicitur. Rixam importat quandam contradictionem ad facta peruenientem, dum unus ab alio remolitur. Dupliciter autem unus ab alio tendit. Vno modo, quasi intendens ad odium ipsius, & talis latro pertinet ad odium: ratio est ad laedendum inimicum, vel in uent in occulto. Alio modo, aliquid intendens ad laedere, eo sciente, & repugnante, quod nominat rixam: & hoc proprie pertinet ad appetitum uindictae. Non enim latro latenter noccat ei, contra quem iratus ipse sentiat, & quod contra uoluntatem quis patiatur in uindictam eius quod per ea quae supra dicta sunt de peccato ideo rixam proprie oritur ex ira.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod dictum est, quod omnes passiones inordinabiles concupiscentibus oriuntur: sed illud quod proxime oritur ex ira, concupiscentia, sicut ex prima radice.

AD SECVNDVM dicendum, quod habitatio sui, quae fit per superbiam, vel inordinat non directe concitat iurgium, aut rixam: sed indirecte, in quantum lex hoc concitat: quia sibi ad iniuriam reputat, quod dicitur ferat. Et sic ex ira sequuntur iurgia, & rixae.

AD TERTIVM dicendum, quod rixam non est, implet iudicium romis: unde habetur cum stultitia, & ex hoc sequitur, quod rixam non est effectum. * Ex defectu inordinato, quod aliquis inordinate alium laedere intendit.

AD QVARTVM dicendum, quod rixam non est effectum odij, non tamen effectum odij: quia praeter intentionem odij, quod rixosae, & manifeste inimicum tendit, quod rixosae, & manifeste inimicum tendit, quod rixosae, & manifeste inimicum tendit, quod rixosae, & manifeste inimicum tendit.

AD QVINTVM dicendum, quod rixam non est effectum odij, & discordia in corde non est effectum odij, & discordia in corde non est effectum odij, & discordia in corde non est effectum odij, & discordia in corde non est effectum odij.